Spėjama, jog tai gali būti XVI a. stovėjusio gotikinio pastato / korpuso liekanos. Tai galima nustatyti tik išsamesnių archeologinių tyrinėjimų metu. Aptiktas mūras nebuvo ardomas. Telekomunikacijų tinklas nutiestas virš jo.

Kasant 30–40 m pločio, 40–50 cm gylio, 28 m ilgio tranšėjas, pastato B. Radvilaitės g. 5 tarpuvartėje ir po gatvės P šaligatviu stebėtas sujauktas, XX a. susiformavęs kultūrinis sluoksnis.

## Field surveys and evaluations in Vilnius

In 2008, APC "Antiqua" conducted evaluations at various sites in Vilnius.

58 m$^2$ was excavated at Aludarių St. 1 / Pakalnės St. 2. A 0.2–2.5 m thick cultural layer formed during the construction and reconstruction of the V. Šopenas Brewery (later the Tauras plant) in the 19$^{th}$–20$^{th}$ centuries was discovered in 2 trenches and 8 test pits. Human bones from destroyed graves, which were disturbed in constructing the brewery and the adjacent buildings, were discovered in trench 2 and test pit 9.

14.25 m$^2$ was excavated at J. Basanavičiaus St. 15 / Mindaugo St. 3. A 2.5–2.7 m thick cultural layer was recorded in trenches 2 and 3. No cultural layer was established in test pit 1 nor was sterile soil reached. Many fragments of 17$^{th}$–18$^{th}$-century household pottery and stove tiles were found in the cultural layer's lower horizons (from 1.2 m on down).

12 m$^2$ (3 test pits) were excavated and 240 m$^2$ surveyed at Labdarių St. 3. A 1–1.6 m thick cultural layer formed in the 19$^{th}$–20$^{th}$ centuries was recorded together with storage pits. 6 m$^2$ was excavated in the courtyard at Labdarių St. 4. A masonry wall fragment: the remains of stairs or a basement entrance, was discovered in the S past of a test pit. A 2.2 thick cultural layer was recorded in the central part of a test pit. The lower horizon (0.3 m thick) dates to the 15$^{th}$ (?)–16$^{th}$ centuries. An 8.2 m wide ditch was discovered near the building at Vilniaus St. 22. It contained sparse 16$^{th}$–18$^{th}$-century finds. A fragment of an early 19$^{th}$-century masonry wall was unearthed on the E side of Vilniaus St.

33 m$^2$ was surveyed on B. Radvilaitės and Šiltadaržio Sts. A cultural layer was located at a depth of up to 0.5–1.8 m. Sterile soil was reached at a depth of 0.9–1.3 m at some places. The upper horizons of the cultural layer were formed in the 19$^{th}$–20$^{th}$ centuries. The 17$^{th}$–18$^{th}$-century horizons of the cultural layer were reached at the bottom of the excavated test pits. A small fragment of a masonry wall was unearthed in technological pit 6. It is hypothesised that this could be the remains of a Gothic building that stood here in the 16$^{th}$ century.

Robertas Žukovskis, Tauras Poška, Ramunė Butrimaitė, Simonas Aleksandravičius

# Žvalgymai ir žvalgomieji tyrinėjimai Vilniuje

**Arklių g. 5.** Archeologiniai žvalgymai vykdyti Jaunimo teatro kiemeliuose. Žvalgytas 134 m$^2$ plotas.

***Plotas 1*** žvalgytas Jaunimo teatro centrinio kiemo PR kampe rekonstruojamame XX a. II pusėje iš gelžbetoninių plokščių įrengtame 14 m ilgio ir 6,4 m pločio rūsyje. 3 m gylyje nuo dabartinio kiemo paviršiaus, po rūsio grindimis pasiektas smėlio įžemis.

***Plotas 2*** žvalgytas Jaunimo teatro P kiemelyje. 20–30 cm gylyje atkasti XIX a. pastato rūsio pamatai. Rūsys užverstas juodos žemės, anglių, stambių griuvenų ir XX a. šiukšlių sluoksniu. Aptiktos kelios atsitiktinės XVII a. buitinės keramikos ir koklių šukės.

**Vilniaus g. 41.** Archeologiniai žvalgymai vykdyti Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejuje. Buvusio korpuso 5 vietoje iškasti du 1x2 m dydžio šurfai (ištirtas apie 4 $m^2$ plotas). Žvalgymų tikslas – aptikti korpuso išorinės sienos pamatus.

Sklypas Vilniaus g. 41 priklauso Vilniaus senamiesčio 28 kvartalui. Ankstesnių archeologinių tyrinėjimų duomenimis, kultūrinio sluoksnio storis šioje vietoje yra 3,3–4 m. Tyrinėjimų metu fiksuoti XV–XVII a. kultūriniai sluoksniai (žr. *LIIR*, f. 1, b. 835, 1591, 1735).

***Šurfas 1*** kastas 6,6 m į P nuo korpuso 4 PR kampo. Po asfalto danga atidengtas akmenų grindinio fragmentas su lataku ŠV–PR kryptimi. 30–60 cm gylyje atidengtas smarkiai apardyto mūro, orientuoto Š–P kryptimi, fragmentas, mūrytas iš vidutinio dydžio akmenų, rištų kalkių skiediniu. Atkastas išorinis (R) pamato kraštas. Pamato plotis nenustatytas. Pamato R pusėje įsigilinta iki 1,2 m gylio. Kastas maišytos struktūros pilkos žemės, griuvenų, kalkių skiedinio sluoksnis. 70 cm gylyje užfiksuotas intensyvus 10 cm storio degėsių sluoksnis – veikiausiai gaisro pėdsakai. Aptikti radiniai datuojami XIX–XX a. I puse. Pamato apačia ir įžemis nepasiekti.

***Šurfas 2*** kastas 9,3 m atstumu į P nuo korpuso 4 PR kampo. Po asfalto danga atidengtas akmenų grindinio fragmentas. 30 cm gylyje atkastas 70 cm pločio mūro fragmentas, mūrytas iš gelsvos spalvos 24x10x4, (?) x10x5 cm dydžio plytų ir stambių akmenų, rištų kalkių skiediniu. Mūro išoriniame (R) krašte aptikti tašyti 20x25 ir 15x20 cm dydžio akmenys – veikiausiai fasado apdailos elementai. Šurfo V dalyje 1,1 m gylyje pasiekta pamato apačia.

**Maironio g. 11.** Archeologiniai žvalgymai vykdyti buvusio Bernardinių vienuolyno V korpuso V pusėje, demontuojamos šiluminės trasos vietoje. Palei Bernardinių vienuolyno V korpuso V sieną iškasta 35 m ilgio ir 2,5 m pločio (87,5 $m^2$ ploto) tranšėja.

Kasta iki 2,9–3,2 m gylio. Žvalgymų metu nustatyta, kad viršutiniai kultūrinio sluoksnio horizontai iki 2,3–2,5m gylio yra suardyti XX a. antrojoje pusėje tiesiant inžinerines komunikacijas. Nuo 2,5 m iki 2,9 m gylio fiksuotas tamsiai pilkos žemės sluoksnis. Jame rasta XVI–XIX a. buitinės keramikos ir plokštinių koklių fragmentų, XIX a. – XX a. pradžios stiklinių indų šukių. 2,9–3 m gylyje pasiektas smėlio įžemis. Tranšėjos V sienelėje 2,5–2,6 m gylyje fiksuotas 6,4 m ilgio akmenų grindinio fragmentas. Grindinys sudėtas ant 40 cm storio pilko žvyro sluoksnio, po kuriuo pasiektas smėlio įžemis. Jis datuojamas ne vėliau kaip XVII a. pradžia. Nustatyta, kad V korpuso V sienos pamatai buvo atkasti XX a. I pusėje tvarkant Šv. Mykolo bažnyčią.

## Field surveys and evaluations in Vilnius

In 2008 the APC "Antiqua" conducted surveys at various locations in Vilnius Old Town. 8 $m^2$ was surveyed at Vokiečių St. 20 and a cultural layer recorded at a depth of up to 0.6–0.9 m. The layer's upper horizons were formed in the 19$^{th}$–20$^{th}$ centuries. The cultural layer's 17$^{th}$–18$^{th}$-century horizons were reached at the projected depth underneath the courtyard (pits 5–8).

134 m$^2$ was surveyed at Arklių St. 5. A mixed 19$^{th}$–20$^{th}$-century layer was recorded and the basement foundations of a 19$^{th}$-century building were discovered.

4 m$^2$ was excavated at Vilniaus St. 41. A cultural layer formed during the 19$^{th}$–20$^{th}$ centuries was recorded at a depth of up to 1.2 m. Fragments of stone paving and the foundation of building 5 (19$^{th}$–20$^{th}$ century) were unearthed.

87.5 m$^2$ were surveyed at Maironio St. 5. It was established that the cultural layer on the W side of the former Bernardine monastery is up to 3 m thick. The upper horizons of the cultural layer were destroyed during earthwork conducted in the 20$^{th}$ century. A fragment of stone paving dating to the early 17$^{th}$ century was recorded at a depth of 2.6 m.

## ŽAGARĖ

Ernestas Vasiliauskas

## Miesto aikštė 8

2008 m. Žagarėje ŠAM vykdė nedidelės apimties archeologinius žvalgomuosius tyrinėjimus ir žvalgymus. Jų metu Miesto aikštėje 8 tyrinėtas ir žvalgytas 82,88 m$^2$ plotas (iškastos 4 trasos), su 2002 m. tyrinėtu šurfu sudarantis bendrą 84,08 m$^2$ plotą (*ATL 2002 metais*, V., 2005, p. 240–241). Kultūriniai sluoksniai trasoje 4 sunaikinti.

Tyrinėjama vieta yra tarp buvusio (dabar kanalizuoto ir pakloto po vamzdžiais) upelio slėnio ($H_{abs}$ 64,75–64,92 m) (trasa 1) bei ant kalvelės išsidėsčiusių Naujosios Žagarės turgaus aikštės pastatų kiemų bei daržų ($H_{abs}$ 65,61–66,04 m).

Tyrinėjimų metu buvo aptikti Naujosios Žagarės turgaus ŠR dalies XVII–XIX a. I pusėje buvusių pastatų, jų kiemų (trasa 3) bei daržų (trasos 1, 2) sluoksniai. Daugelyje vietų (trasos 1–3) šlaite tarp kalvelės bei upelio slėnio radinių beveik nerasta (išskyrus keletą XVII–XVIII a. keramikos šukių). Čia žemė juoda. Tad šioje vietoje XVII–XX a. buvo miestelėnų daržai, kaip ir į PR nuo Vilniaus g. pastatų (2001 m. autoriaus tyrinėjimai, JIKM).

Trasoje 1, kalvelės link, aptikti 3 pamatiniai (?) akmenys. Trūkstant medžiagos juos datuoti sudėtinga. Trasoje 2 28–34 cm gylyje atsidengė XIX–XX a. I pusės pastato pamatų liekanos, kurias sudarė stambūs akmenys bei raudonų plytų (26x12,5x7 cm) ir jų nuolaužų (?x11,5x7 cm) griuvenų sluoksnis. Atstumas tarp pamatinių akmenų siekė apie 5 m.

Ant kalvelės (Miesto aikštės 8 kiemas) 86–95 cm gylyje ($H_{abs}$ 64,53–64,69 m) atsidengė 25–35 cm storio juodos žemės su gausiais degėsiais bei puvėsiais sluoksnis. Tai XIX a. I pusėje – viduryje sudegusio medinio pastato

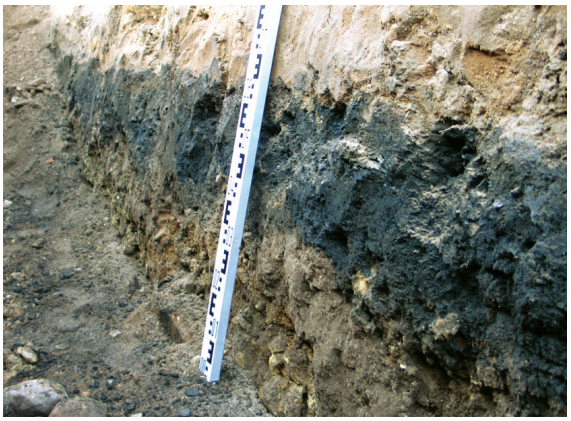

*1 pav. Trasos 3 ŠR sienelė, sudegusio medinio pastato sluoksnis. E. Vasiliausko nuotr.*

*Fig. 1. The NE wall of ditch 3, a layer from a burnt wooden building.*